

Αριθμ. Πρωτ.:60-12/5/2026

ΕΝΩΣΗ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝΟΨΕΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος

**προς τον Υφυπουργό Δικαιοσύνης και αρμόδιο για τη Συνταγματική
Αναθεώρηση κ. Ιωάννη Μπούγα**

Αξιότιμε Κύριε Υπουργέ,

Η Ένωση Εισαγγελέων Ελλάδος, ενόψει της επικείμενης διαδικασίας Συνταγματικής Αναθεώρησης και στο πλαίσιο του θεσμικού διαλόγου που έχει αναπτυχθεί σχετικά με τα προς αναθεώρηση άρθρα του Συντάγματος, θέτει υπόψη σας τις ακόλουθες προτάσεις και παρατηρήσεις επί διατάξεων του Τμήματος Ε' (Δικαστική Εξουσία), με γνώμονα την περαιτέρω ενίσχυση της ανεξαρτησίας της Δικαιοσύνης και της Εισαγγελίας, τη θωράκιση της διάκρισης των λειτουργιών και την ενδυνάμωση του κράτους δικαίου.

I. Άρθρο 9 παρ. 1 Συντάγματος – Έρευνες σε κατοικία

Προτείνεται η τροποποίηση του άρθρου 9 παρ. 1 του Συντάγματος ως εξής:

«Η κατοικία του καθενός είναι άσυλο. Η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη. Καμία έρευνα δεν γίνεται σε κατοικία παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος, κατόπιν προηγούμενης έγγραφης και αιτιολογημένης δικαστικής εντολής.»

Με την προτεινόμενη αναθεώρηση επιδιώκεται ο εκσυγχρονισμός του πλαισίου προστασίας του οικιακού ασύλου, μέσω της αντικατάστασης της υποχρεωτικής παρουσίας εκπροσώπων της δικαστικής εξουσίας κατά τη διενέργεια κατ' οίκον ερευνών από την απαίτηση προηγούμενου έγγραφου και αιτιολογημένου εντάλματος έρευνας, εκδιδόμενου από αρμόδια δικαστική ή εισαγγελική αρχή.

Η ισχύουσα ρύθμιση θεσπίστηκε υπό τις ιδιαίτερες συνθήκες της μεταπολιτευτικής περιόδου, με σκοπό την ενίσχυση των εγγυήσεων προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων έναντι κρατικών αυθαιρεσιών. Υπό τα σημερινά δεδομένα, όμως, η υποχρεωτική φυσική παρουσία δικαστικού λειτουργού κατά τη διενέργεια κάθε έρευνας σε κατοικία δημιουργεί σημαντικές πρακτικές δυσχέρειες (όπως π.χ. χρονοβόρες μετακινήσεις και μεταφορές των εμπλεκόμενων προσώπων, μεγάλες καθυστερήσεις στην εκτέλεση των σχετικών ανακριτικών ενεργειών, απασχόληση προσωπικού πέραν του αναγκαίου και δυσχέρεια στην ταυτόχρονη εκτέλεση συναφών ανακριτικών πράξεων).

Η σύγχρονη ευρωπαϊκή και διεθνής πρακτική αποδίδει καθοριστική σημασία στην προηγούμενη νόμιμη εξουσιοδότηση, στην αιτιολόγηση της επέμβασης και στον αποτελεσματικό δικαστικό έλεγχο και όχι στη φυσική παρουσία δικαστικού λειτουργού κατά την εκτέλεση της έρευνας.

Στις περισσότερες ευρωπαϊκές έννομες τάξεις, όπως στη Γερμανία, στη Γαλλία, στην Ιταλία, στην Ισπανία και στην Πορτογαλία, καθώς και στα συστήματα του Ηνωμένου Βασιλείου και των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, οι κατ' οίκον έρευνες διενεργούνται βάσει δικαστικού ή εισαγγελικού εντάλματος, χωρίς να απαιτείται φυσική παρουσία δικαστικού λειτουργού κατά την εκτέλεσή τους.

Παράλληλα, ούτε το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ούτε η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου απαιτούν φυσική παρουσία δικαστικού λειτουργού κατά τη διενέργεια έρευνας σε κατοικία, αλλά δίνουν έμφαση στη νομιμότητα, στην αναγκαιότητα σε δημοκρατική κοινωνία, στην αναλογικότητα και στην ύπαρξη επαρκών δικαστικών εγγυήσεων.

Η προτεινόμενη αναθεώρηση εναρμονίζει το ελληνικό συνταγματικό πλαίσιο με τα σύγχρονα ευρωπαϊκά δεδομένα, χωρίς να αποδυναμώνει τον πυρήνα της προστασίας του οικιακού ασύλου, ενώ παράλληλα ανταποκρίνεται στην ανάγκη αποτελεσματικότερης λειτουργίας της ποινικής δικαιοσύνης, ιδίως σε υποθέσεις σοβαρής και οργανωμένης εγκληματικότητας.

Η προτεινόμενη ρύθμιση διατηρεί ακέραιο τον συνταγματικό πυρήνα προστασίας του οικιακού ασύλου, εισάγοντας ταυτόχρονα ένα λειτουργικότερο και περισσότερο εναρμονισμένο με τα σύγχρονα ευρωπαϊκά πρότυπα σύστημα δικαστικών εγγυήσεων, βασισμένο στον προηγούμενο ουσιαστικό δικαστικό έλεγχο της νομιμότητας, της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας της επέμβασης.

II. Άρθρο 87 Συντάγματος – Συνταγματική κατοχύρωση της Εισαγγελίας

Προτείνεται η προσθήκη νέας παραγράφου 2 στο άρθρο 87 του Συντάγματος και η αναρίθμηση των υφιστάμενων παραγράφων 2 και 3 σε παραγράφους 3 και 4, αντίστοιχα.

Η νέα παράγραφος 2 προτείνεται να έχει το ακόλουθο περιεχόμενο:

«2. Η εισαγγελία είναι δικαστική αρχή με λειτουργική αυτοτέλεια και ανεξαρτησία έναντι της εκτελεστικής εξουσίας, οργανώνεται ενιαία και αδιαίρετα και έχει ως αποστολή την τήρηση της νομιμότητας, την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη και τη διαφύλαξη των κανόνων της δημόσιας τάξης.»

Η ανωτέρω προσθήκη κρίνεται αναγκαία, καθώς το ισχύον Σύνταγμα, μολονότι αναφέρεται στους εισαγγελικούς λειτουργούς στα άρθρα που αφορούν τη

Δικαστική Εξουσία, δεν περιλαμβάνει ρητή συνταγματική κατοχύρωση της Εισαγγελίας ως αυτοτελούς δικαστικής αρχής ούτε προσδιορίζει την αποστολή και τις εγγυήσεις ανεξαρτησίας της.

Η υιοθέτηση διατύπωσης αντίστοιχης με εκείνη των παρ. 1 και 2 του άρθρου 28 του ν. 4938/2022 θα ενισχύσει τη θεσμική σαφήνεια του Συντάγματος και θα κατοχυρώσει ρητά, και όχι μόνον ερμηνευτικώς συναγόμενα, την ανεξαρτησία της εισαγγελικής λειτουργίας.

Παράλληλα, προτείνεται η τροποποίηση της ήδη υφιστάμενης παραγράφου 2 του άρθρου 87, η οποία θα αναριθμηθεί σε παράγραφο 3, ως εξής:

«3 (πρώην 2). Οι δικαστικοί λειτουργοί κατά την άσκηση των καθηκόντων τους υπόκεινται μόνο στο Σύνταγμα και στους νόμους και σε καμία περίπτωση δεν υποχρεούνται να συμμορφώνονται με διατάξεις που έχουν τεθεί κατά κατάλυση του Συντάγματος.»

Η αντικατάσταση του όρου «οι δικαστές» από τον ευρύτερο όρο «οι δικαστικοί λειτουργοί» αποσκοπεί στη ρητή συνταγματική κατοχύρωση της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας και των εισαγγελικών λειτουργιών.

III. Άρθρο 88 παρ. 5 Συντάγματος – Όριο ηλικίας αποχώρησης

Σχετικά με το όριο ηλικίας αποχώρησης από την ενεργό υπηρεσία των δικαστικών λειτουργών, η Ένωση Εισαγγελέων Ελλάδος, λαμβάνοντας υπόψη και τα ισχύοντα στις ευρωπαϊκές έννομες τάξεις, προτείνει κατ' αρχήν την αύξηση του σχετικού ορίου, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δεν θα υπερβαίνει το 70ό έτος της ηλικίας και ότι η παραμονή θα έχει προαιρετικό χαρακτήρα.

Παράλληλα, προτείνεται η πρόβλεψη μεταβατικής διάταξης, αντίστοιχης με εκείνη της παραγράφου 1 του άρθρου 118 του Συντάγματος, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομαλή και σταδιακή εφαρμογή των νέων ορίων αποχώρησης και να μην διαταραχθεί η βαθμολογική εξέλιξη των υπηρετούντων δικαστικών λειτουργών.

Επισημαίνεται, περαιτέρω, ότι, εφόσον η ανωτέρω τροποποίηση συνδυαστεί με την ενεργοποίηση διαδικασίας εθελούσιας εξόδου δικαστικών και εισαγγελικών λειτουργών, καθώς και με περαιτέρω αύξηση των οργανικών θέσεων των εισαγγελικών λειτουργών και αντίστοιχη αύξηση των εισακτέων στην εισαγγελική κατεύθυνση της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών, δύναται να αποφευχθεί τόσο ο κίνδυνος επιβράδυνσης της βαθμολογικής εξέλιξης των ήδη υπηρετούντων συναδέλφων όσο και η δημιουργία δυσανάλογων οργανικών κενών στον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας.

Προς την κατεύθυνση αυτή έχουν ήδη προγραμματισθεί σχετικές συναντήσεις με τα αρμόδια Υπουργεία, ενώ δεδομένη είναι και η εκπεφρασμένη βούληση του Υπουργού Δικαιοσύνης για περαιτέρω αύξηση των οργανικών θέσεων των εισαγγελικών λειτουργών, προκειμένου να αποκατασταθεί η ισορροπία σε σχέση με τις ήδη σημαντικά αυξημένες οργανικές θέσεις των δικαστών μετά την ενοποίηση του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας που επήλθε με τον ν. 5108/2024 (ΦΕΚ Α' 65/2.5.2024).

IV. Άρθρο 89 παρ. 4 Συντάγματος – Θεσμική ουδετερότητα της Δικαιοσύνης

Προτείνεται η αντικατάσταση της παραγράφου 4 του άρθρου 89 ως εξής:

«Απαγορεύεται στους δικαστικούς λειτουργούς η συμμετοχή στην Κυβέρνηση. Νόμος ορίζει τις προϋποθέσεις και εγγυήσεις, υπό τις οποίες επιτρέπεται η τοποθέτηση δικαστικών λειτουργών σε ανεξάρτητες αρχές και η ανάθεση σ' αυτούς καθηκόντων σε δημόσιες υπηρεσίες, μετά την αφυπηρέτησή τους.»

Η πρόταση αυτή εντάσσεται στη σύγχρονη ευρωπαϊκή προβληματική περί ενίσχυσης των εγγυήσεων θεσμικής ουδετερότητας της Δικαιοσύνης και αποσκοπεί στη διατήρηση της εμπιστοσύνης των πολιτών στην ανεξαρτησία της δικαστικής λειτουργίας, διότι σε αντίθετη περίπτωση οδηγούμαστε σε τυχόν δυσανάλογα αποτελέσματα, αφού αποστερείται από το Δημόσιο η δυνατότητα αξιοποίησης καταξιωμένων από ηθικής και επιστημονικής άποψης δικαστικών λειτουργών.

V. Άρθρο 90 παρ. 5 Συντάγματος – Επιλογή ηγεσίας ανωτάτων δικαστηρίων

Προτείνεται η αντικατάσταση της παραγράφου 5 του άρθρου 90 ως εξής:

«5. Οι προαγωγές στις θέσεις του προέδρου και του αντιπροέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου ενεργούνται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από απόφαση ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής της Βουλής των Ελλήνων, με αυξημένη πλειοψηφία, μεταξύ των τριών μελών του αντίστοιχου ανώτατου δικαστηρίου, τα οποία έλαβαν τις περισσότερες ψήφους κατά τη σχετική ψηφοφορία που διενήργησαν προγενέστερα οι οικείες ολομέλειες (άλλως, ύστερα από απόφαση της Βουλής των Ελλήνων και αφού διενεργηθεί σχετική ψηφοφορία από την ολομέλεια του αντίστοιχου ανώτατου δικαστηρίου, η οποία δεσμεύει τη Βουλή), όπως νόμος ορίζει. Η προαγωγή στη θέση του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου ενεργείται με όμοιο διάταγμα, με επιλογή μεταξύ των Αντεισαγγελέων του Αρείου Πάγου και αφού προηγηθεί σχετική ψηφοφορία από την Ολομέλεια της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου, όπως νόμος ορίζει. Η προαγωγή στη θέση του Γενικού Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου ενεργείται με όμοιο διάταγμα με επιλογή μεταξύ των μελών του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της αντίστοιχης Γενικής Επιτροπείας, όπως νόμος ορίζει. Η προαγωγή στις θέσεις του Γενικού Επιτρόπου των διοικητικών δικαστηρίων ενεργείται με όμοιο επίσης διάταγμα με επιλογή μεταξύ των μελών της αντίστοιχης Γενικής Επιτροπείας και των προέδρων εφετών των διοικητικών δικαστηρίων, όπως νόμος ορίζει.»

Η Ένωση Εισαγγελέων Ελλάδος επαναλαμβάνει την πάγια θέση της ότι η επιλογή για τη θέση του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου πρέπει να γίνεται αποκλειστικά μεταξύ των Αντεισαγγελέων του Αρείου Πάγου που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους κατά τη σχετική ψηφοφορία της Ολομέλειας της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου, λόγω της θέσης του εισαγγελέα ως αυτοτελούς, ουσιώδους και αναγκαίου οργάνου της Δικαιοσύνης, με διακριτό ρόλο στην απονομή αυτής και με εγγυήσεις προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας.

Εξάλλου, η επί δεκατρία συναπτά έτη επιλογή εισαγγελικών λειτουργών για τη θέση του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου αποτυπώνει ήδη σε πρακτικό επίπεδο την ιδιαίτερη θεσμική φυσιογνωμία και αυτοτέλεια της εισαγγελικής λειτουργίας.

Παράλληλα, η αύξηση του αριθμού των Αντεισαγγελέων του Αρείου Πάγου σε είκοσι οκτώ (28) παρέχει πλέον επαρκές και ευρύ πεδίο επιλογής για την πλήρωση της θέσης αυτής.

Επισημαίνεται, περαιτέρω, ότι ο δεσμευτικός χαρακτήρας της σχετικής ψηφοφορίας των οικείων ολομελειών συνιστά ουσιώδη θεσμική εγγύηση αυτονομίας της Δικαιοσύνης και συμβάλλει στην ενίσχυση της αξιοκρατίας, της διαφάνειας και της εμπιστοσύνης προς τη διαδικασία επιλογής της ηγεσίας των ανωτάτων δικαστηρίων.

Παράλληλα, θετικά αξιολογείται η προτεινόμενη από την κυβερνητική πλειοψηφία αντικατάσταση του Υπουργικού Συμβουλίου από τη Βουλή των Ελλήνων, καθώς και η συνταγματική κατοχύρωση της συμμετοχής των οικείων ολομελειών στη διαδικασία επιλογής των επικεφαλής των ανωτάτων δικαστηρίων, ως μεταβολές που ενισχύουν τη θεσμική διαφάνεια και θωρακίζουν περαιτέρω την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης.

Καταληκτική Παρατήρηση

Οι ανωτέρω προτάσεις της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος αποβλέπουν στην ενίσχυση της θεσμικής ανεξαρτησίας της Δικαιοσύνης και της Εισαγγελίας, στη θωράκιση της διάκρισης των λειτουργιών και στην ενίσχυση της διαφάνειας κατά την επιλογή της ηγεσίας των ανωτάτων δικαστηρίων. Παράλληλα, επιδιώκουν τη ρητή συνταγματική κατοχύρωση του ρόλου της Εισαγγελίας ως αυτοτελούς δικαστικής αρχής και την περαιτέρω ενδυνάμωση των εγγυήσεων προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργών και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών προς τη Δικαιοσύνη, ως θεμελιώδη πυλώνα του κράτους δικαίου και του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Σε κάθε δε περίπτωση, η Ένωση Εισαγγελέων Ελλάδος παραμένει ανοικτή σε ειλικρινή, καλοπροαίρετο και γόνιμο διάλογο για τη βελτίωση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου επί των ανωτέρω ζητημάτων.

Τέλος, η Ένωση Εισαγγελέων Ελλάδος επιφυλάσσεται να προσκομίσει συμπληρωματικό υπόμνημα με τις θέσεις της τόσο επί του ζητήματος της ποινικής ευθύνης υπουργών και μελών της Κυβέρνησης (άρθρο 86 Συντ.) όσο και επί της προτεινόμενης σύστασης Συνταγματικού Δικαστηρίου, καθώς και επί λοιπών ζητημάτων που έχουν ανακύψει μετά τη δημοσιοποίηση των θέσεων της κυβερνητικής πλειοψηφίας για τις προτεινόμενες προς αναθεώρηση διατάξεις του Συντάγματος.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος

Η Πρόεδρος

Ειρήνη Κ. Χρυσογιάννη
Εισαγγελέας Εφετών

Ο Γενικός Γραμματέας

Θεολόγος Γ. Δελλήβηθης-Δομένικος
Εισαγγελέας Πρωτοδικών

